

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobkyně: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**, se sídlem Orlická 2020/4, Praha 3, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje**, se sídlem Na Baních 1535, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. 1. 2021, č. j. 43 A 160/2018 - 39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobkyně se žalobou podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“) domáhala u Krajského soudu v Praze (dále též „krajský soud“) ochrany před nezákonným zásahem žalované, který dle žalobkyně spočíval v tom, že žalovaná žalobkyni nesdělila totožnost osoby, která měla způsobit úraz pojištěnky žalobkyně, ačkoliv totožnost osoby, u které existovalo důvodné podezření, že svým jednáním úraz pojištěnky způsobila, byla žalované známa. Žalovaná tímto jednáním dle žalobkyně nesplnila svoji povinnost vyplývající z § 55 odst. 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění účinném pro rozhodné období (dále též „ZVZP“), která je klíčová pro uplatnění regresního nároku žalobkyně dle § 55 odst. 1 téhož zákona.

II.

[2] Krajský soud žalobu zamítl. Uvedl, že spornou otázkou je, zda byl žalobkyní napadený zásah žalované zásahem nezákonným. Soud souhlasil s žalobkyní v tom, že regresní nárok může žalobkyně uplatnit nehledě na to, zda byla osoba, která pojištěnce poškození zdraví vlastní vinou způsobila, shledána vinnou ze spáchání přestupku, popřípadě trestného činu, či nikoliv. Nepřisvědčil však žalobkyni v tom, že by bylo povinností žalované poskytnout žalobkyni na základě § 55 odst. 2 ZVZP identifikační údaje týkající se osoby, která domněle způsobila poškození zdraví pojištěnky. Gramatický výklad daného ustanovení totiž vede k závěru, že orgány Policie České republiky jsou povinny oznámit zdravotní pojišťovně toliko samu skutečnost, že její pojištěnec byl zraněn (patrně) v důsledku zavinění jiné právnické či fyzické osoby. Z tohoto ustanovení však nevyplývá pro orgány Policie České republiky povinnost, aby současně zdravotní pojišťovnu informovaly o tom, jaká konkrétní třetí osoba je z tohoto protiprávního jednání podezřelá. Neplyne-li přitom povinnost poskytnout tyto údaje ze zákona, pak v souladu se zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí tyto údaje být poskytnuty ani nemohou, neboť v opačném případě by žalovaná zasáhla do práv třetí osoby bez nutného zákonného podkladu. Dle soudu byla oznamovací povinnost podle § 55 odst. 2 ZVZP zakotvena z toho důvodu, aby příslušná zdravotní pojišťovna získala toliko informaci o tom, že jí pravděpodobně vznikl nárok na náhradu nákladů na hrazené služby vynaložené v důsledku protiprávního jednání vůči jejímu pojištěnci, a aby zdravotní pojišťovna měla možnost podniknout následné kroky vedoucí ke zjištění, zda tento nárok vznikl doopravdy a vůči komu ho má uplatnit. Soud dále poznamenal i to, že žalovaná v době, kdy oznamovací povinnost plnila, nemohla žalobkyni informovat o osobě, která se přestupku proti občanskému soužití dopustila, neboť tato třetí osoba tou dobou byla osobou toliko podezřelou ze spáchání přestupku, jejíž nevina musela být s ohledem na čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod presumována. Krajský soud dodal, že skutečnost, že žalovaná žalobkyni neposkytla identifikační údaje o podezřelé osobě, neznemožnila uplatnění regresního nároku žalobkyně. K uplatnění tohoto nároku může dojít buď před civilním soudem, nebo v adhezním řízení (v nynějším řízení v řízení před přestupkovým orgánem). Pojišťovna (žalovaná) má přitom v řízení před přestupkovým orgánem postavení účastníka řízení. Současně jí byly žalovanou sděleny takové údaje, které ve svém souhrnu postačují k tomu, aby mohla před příslušným správním orgánem označit řízení, v němž hodlá nárok na náhradu škody uplatňovat. I kdyby přitom žalobkyně nebyla za účastníka řízení považována, má možnost požádat o nahlédnutí do spisového materiálu podle § 38 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Soud pak dále poznamenal, že pouhé identifikační údaje možného viníka, prvotně označeného Policií České republiky, samy o sobě zpravidla nemohou postačovat k úspěšnému vymáhání regresní úhrady a další aktivita žalobkyně, ať již v rámci adhezního či občanského soudního řízení, či aktivita mimoprocesní, bude v obdobných případech vždy nezbytná. Krajský soud byl proto názoru, že žalovaná postupovala v dané věci v souladu se zákonem. Žalobu tedy jako nedůvodnou zamítl. Plné znění jeho rozsudku je přístupné na www.nssoud.cz a soud na něj pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) se proti rozsudku krajského soudu bránila kasační stížností podanou z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Byla názoru, že krajský soud měl krom gramatického výkladu zohlednit i další výkladové metody.

pokračování

Gramatický výklad totiž představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Dle stěžovatelky bylo nutno zjistit účel a smysl dané právní normy, a to vzhledem k § 55 ZVZP, k ZVZP jako celku a i k danému právnímu odvětví a celému právnímu řádu. Dle stěžovatelky je účelem dané normy zajistit podmínky pro účinné (urychlené a zjednodušené) uplatňování náhrad léčení zdravotními pojišťovnami. Skladba oznamovaných informací proto musí být dostačující pro účinné uplatnění tohoto nároku. Byl-li by přijat výklad krajského soudu, oznamovací povinnost dle § 55 odst. 2 ZVZP by nebyla vhodným prostředkem pro zajištění účinného regresu stěžovatelky. Stěžovatelka v této souvislosti poukazovala na komentářovou literaturu a na odstavce 1 a 6 § 55 ZVZP, ze kterých dle jejího názoru plyne, že zdravotní pojišťovna je oprávněna znát konkrétní osobu škůdce a osobní a majetkové poměry této osoby. Za dostatečné identifikační údaje pak stěžovatelka označila nejen jméno a příjmení škůdce, nýbrž i datum jeho narození a případně i IČO jeho zaměstnavatele. Stěžovatelka pak dále podotkla, že smyslem § 55 odst. 2 ZVZP jistě není ochrana osobních údajů podezřelého (kteréžto stěžovatelka nadto může získat na základě svého postavení poškozeného) ani prolomení zásady presumpce neviny (stěžovatelčina práva plynoucí z jejího postavení poškozené osoby nemohou založit porušení zásady presumpce neviny; oznamovací povinnost je nadto navázána na existenci *důvodného podezření*, nikoliv na prokázání viny). Stěžovatelka pak poukazovala i na to, že pro zdravotní pojišťovny je podstatné, aby se co nejdříve dozvěděly mj. právě i o osobě škůdce, a to aby se mohly přihlásit do adhezního řízení, uplatnit škodu civilní žalobou, či věc odložit. Výklad krajského soudu pojišťovny nutí k neefektivnímu postupu (pro zjištění rozhodných údajů je nutno nahlížet do spisu). Stěžovatelka pak připomněla i nauku o ekonomické analýze práva, dle které má být upřednostněn takový výklad, který způsobuje co nejmenší společenské/hospodářské náklady. Další důvod nezákonnosti napadeného rozsudku stěžovatelka spatřovala v tom, jak se krajský soud vypořádal s její námitkou, že zdravotní pojišťovna může regresní nárok uplatňovat i předtím, než byla daná osoba shledána vinnou (z trestného činu či přestupku). Krajský soud k uvedenému konstatoval, že stěžovatelka tak skutečně může učinit. Následně však uvedl, že žalovaná v době, kdy oznamovací povinnost plnila, nemohla stěžovatelku informovat o osobě, která se přestupku dopustila, neboť tato byla v dané době pouze osobou podezřelou, a její nevina tak musela být presumována. Stěžovatelka s uvedením tvrzením krajského soudu nesouhlasí a připomíná, že podmínkou uplatnění regresního nároku není rozhodnutí o vině – podle § 55 odst. 2 ZVZP postačí *důvodné podezření*. Stěžovatelka dále v kasační stížnosti namítala, že krajský soud svůj rozsudek zatížil vadou dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když si od žalované vyžádal pokyn policejního prezidenta č. 125/2004, avšak tento důkaz neprovedl při ústním jednání a ani v rozsudku neuvedl, z jakého důvodu tento důkaz nebylo nutné provést. V závěru kasační stížnosti pak stěžovatelka poukázala na to, že v době, kdy jí žalovaná předávala i informace ohledně podezřelé osoby, byla schopná ihned po tomto oznámení vyzvat danou osobu k náhradě léčebných výdajů pojišťence. Nyní je však nucena postupovat neekonomicky. Dále pak stěžovatelka s odkazem na povinnost mlčenlivosti svých zaměstnanců rozporovala tvrzení žalované, že v případě předání identifikačních údajů o podezřelém by mohlo dojít ke zneužití těchto údajů vůči podezřelému a k újmě na jeho osobním a soukromém životě. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že nesouhlasí s tím, že by rozsudek krajského soudu byl nezákonný či nepřezkoumatelný. Ztotožnila se s věcným posouzením sporné otázky. I ona je názoru, že z § 55 odst. 2 ZVZP neplyne povinnost policie poskytovat identifikační údaje podezřelého (škůdce). Účelem daného ustanovení je informovat zdravotní pojišťovny o tom, že zde je důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno jednáním jiné osoby. Bylo-li by úmyslem zákonodárce, aby byly v rámci oznamovací povinnosti poskytovány i údaje o škůdci, vložil by do § 55 odst. 2 ZVZP takovou povinnost explicitně. Výklad stěžovatelky je extenzivní a zaměřený na obhájení jejího názoru, že je zde potřeba oznamování osobních dat osob podezřelých ze způsobení úrazu nebo jiného poškození zdraví. Žalovaná připomněla, že je nutno vzít v úvahu i ústavně zaručená práva jednotlivců a ochranu osobních údajů. Souhlasila s krajským soudem i v tom, že údaje, které žalovaná stěžovatelce předává, postačí k uplatnění jejího regresního nároku. Z uvedených důvodů žalovaná navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že žaloba proti nezákonnému zásahu podle § 82 a násl. s. ř. s. je důvodná tehdy, jsou-li zároveň splněny následující podmínky: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a přitom byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Podmínka trvání zásahu, jejíž naplnění judikatura správních soudů taktéž požadovala, již v důsledku novelizace soudního řádu správního provedené zákonem č. 303/2011 Sb. dána není. Není-li splněna byť jen jediná z takto kumulativně formulovaných podmínek důvodnosti ochrany podle § 82 s. ř. s., je nutno takovou ochranu odepřít (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, publ. pod č. 603/2005 Sb. NSS, dále viz rozsudek ze dne 6. 2. 2020, č. j. 2 As 79/2019 - 61).

[8] Mezi stranami není sporné, že písemností ze dne 24. 8. 2018, č. j. KRPS-234064-19/TČ-2018-011620-HA (dále též „sdělení“), žalovaná informovala s odkazem na § 55 odst. 2 ZVZP stěžovatelku o tom, že její konkrétní pojištěnka (identifikovaná ve sdělení jménem, příjmením, datem narození, adresou trvalého pobytu a adresou pro doručování) utrpěla dne 31. 7. 2018 v 9 hod. 30 min. na konkrétní adrese (uvedené ve sdělení) zranění, u něhož je podezření, že bylo způsobeno jednáním třetí osoby (tato nebyla ve sdělení nikterak blíže identifikována). Žalovaná dále stěžovatelce sdělila, že pojištěnka byla fyzicky

pokračování

napadena a bylo jí způsobeno zranění, které si vyžádalo lékařské ošetření ve FN Motol (pracovní neschopnost nebyla vystavena). Dále bylo uvedeno, že prošetření události bude ukončeno do 24. 8. 2018 a věc bude postoupena Městskému úřadu v Černošicích k projednání.

[9] Pracovnice stěžovatelky se následně s odvoláním na § 55 odst. 2 ZVZP dne 3. 9. 2018 na žalovanou obrátila s žádostí o poskytnutí jména, příjmení a data narození pachatele. Žalovaná této žádosti nevyhověla. Písemností ze dne 12. 9. 2018, č. j. KRPS-234064-21/TC-2018-011620-HA, stěžovatelce sdělila, že Policie ČR jí neposkytne informace o osobě pachatele ani žádné další údaje nad rámec § 55 ZVZP. Poskytne pouze informace o události (kdy, kde, identifikace události, identifikace poškozeného), o policejním orgánu, který věc šetří, a spisové značce věci. Stěžovatelka má na základě oznamovací povinnosti právo uplatnit práva poškozeného, včetně práva nahlížet do spisu.

[10] Stěžovatelka s postupem žalované nesouhlasila. Byla názoru, že z § 55 odst. 2 ZVZP plyne, že žalovaná ji má informovat i o identifikačních údajích domnělého škůdce (podezřelého). Napadla proto postup žalované zásahovou žalobou. Krajský soud této žalobě nevyhověl. Souhlasil s žalovanou, že z § 55 odst. 2 ZVZP nelze dovodit povinnost žalované poskytovat stěžovatelce i identifikační údaje o domnělém škůdci (viz výše uvedenou rekapitulaci rozsudku krajského soudu).

[11] Stěžovatelka s posouzením věci provedeným krajským soudem nesouhlasí. Je názoru, že § 55 odst. 2 ZVZP zakládá povinnost žalované (policie) informovat stěžovatelku (zdravotní pojišťovnu) i o tom, kdo je důvodně podezřelý ze způsobení úrazu nebo jiného poškození zdraví pojištěnci stěžovatelky. Pokud tyto informace žalovaná neposkytl, dopustila se nezákonného zásahu.

[12] Nejvyšší správní soud stěžovatelce nepřisvědčil.

[13] Podle § 55 ZVZP platí:

(1) Příslušná zdravotní pojišťovna má vůči třetí osobě právo na náhradu těch nákladů na hrazené služby, které vynaložila v důsledku zaviněného protiprávního jednání této třetí osoby vůči pojištěnci. Náhrada podle věty první je příjmem fondů zdravotní pojišťovny.

(2) Pro účely náhrady nákladů na hrazené služby podle odstavce 1 jsou poskytovatelé povinni oznámit příslušné zdravotní pojišťovně úrazy a jiná poškození zdraví osob, kterým poskytli hrazené služby, pokud mají důvodné podezření, že úraz nebo jiné poškození zdraví byly způsobeny jednáním právnické nebo fyzické osoby. Oznamovací povinnost mají i orgány Policie České republiky, státní zastupitelství a soudy. Oznamovací povinnost podle tohoto odstavce se plní do 1 měsíce ode dne, kdy se ten, kdo skutečnost oznamuje, o ní dozvěděl.

(3) Pro účely náhrady nákladů na hrazené služby podle odstavce 1 jsou orgány ochrany veřejného zdraví povinny poskytnout na vyžádání příslušné zdravotní pojišťovně zprávy o výsledcích epidemiologických a jiných šetření, která jsou tyto orgány povinny provádět podle zvláštních předpisů.

(4) Pro účely náhrady nákladů na hrazené služby podle odstavce 1 jsou orgán inspekce práce a orgány státní báňské správy povinny poskytnout na vyžádání příslušné zdravotní pojišťovně výsledky vyšetřování příčin smrtelných, těžkých a bromadných pracovních úrazů a nemocí z povolání.

(5) Pro účely náhrady nákladů na hrazené služby podle odstavce 1 se údaje podle předchozích odstavců poskytují bezplatně.

(6) Zdravotní pojišťovna může upustit od vymáhání části nebo celé výše náhrady nákladů podle odstavce 1, a) je-li vymáhání této náhrady nákladů spojeno se zvláštními nebo nepoměrnými obtížemi, nebo b) je-li pravděpodobné, že náklady vymáhání převyšují jeho výtěžek. Na upuštění od vymáhání části nebo celé výše náhrady nákladů podle odstavce 1 není právní nárok.

(7) Při stanovení výše náhrady nákladů, od jejíhož vymáhání zdravotní pojišťovna podle odstavce 6 upustí, přihlédne zdravotní pojišťovna zejména k tomu, jak ke škodě došlo, a k osobním a majetkovým poměrům osoby, která škodu způsobila.

(8) Pro účely uplatnění nároku na náhradu nákladů podle odstavce 1 nejsou zaměstnanci zdravotní pojišťovny povinni zachovávat mlčenlivost stanovenou zvláštním zákonem, a to o skutečnostech rozhodných pro uplatnění nároku a vůči osobám, vůči nimž nebo jejichž prostřednictvím nárok uplatňuje.

(9) Při změně zdravotní pojišťovny podle § 11a si zdravotní pojišťovny bezplatně předávají informace podstatné pro uplatnění náhrady nákladů na hrazené služby podle odstavce 1. (důraz přidán).

[14] I podle názoru Nejvyššího správního soudu z jazykového výkladu § 55 odst. 2 ZVZP neplyne, že by v rámci oznamovací povinnosti dle tohoto ustanovení měly být poskytovány identifikační údaje osob důvodně podezřelých ze způsobení úrazu nebo jiného poškození zdraví. Uvedené ustanovení explicitně normuje, že oznamovány mají být *úrazy a jiná poškození zdraví osob* (a to pokud zde je důvodné podezření, že tyto byly způsobeny jednáním právnické nebo fyzické osoby). Oznamovací povinnost se tedy jednoznačně týká okolností týkajících se pouze úrazů a poškození zdraví. Jinak řečeno, jazykový výklad svědčí pro závěr, že orgány Policie České republiky jsou povinny oznámit zdravotní pojišťovně toliko samu skutečnost, že její pojištěnec byl zraněn (patrně) v důsledku zavinění jiné právnické či fyzické osoby. O tom, že by v rámci této oznamovací povinnosti měly být poskytovány i identifikační údaje osob tyto úrazy a jiná poškození zdraví pravděpodobně způsobivších, zákon mlčí. Na tom přitom nic nemění ani skutečnost, že § 55 odst. 2 ZVZP oznamovací povinnost váže na to, že poškození zdraví má být způsobeno jednáním *fyzické nebo právnické osoby*. Toto konstatování nelze vytrhávat z kontextu daného ustanovení a přiznávat mu jiný význam, než ten, že oznamovací povinnost se týká poškození zdraví způsobených jednáním třetí osoby, tj. osoby odlišné od poškozeného. Zákon již však nestanoví, že by obsahem této oznamovací povinnosti měly být též identifikační údaje týkající se této třetí osoby.

[15] Je pravdou, že judikatura orgánům aplikujícím právo ukládá provést nejen výklad gramatický, ale i další výklady (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. ÚS 33/97, ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, ze dne 3. 2. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 19/98, ze dne 12. 11. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 22/13, ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 1287/14, rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 1 Afs 86/2004 - 54, či rozsudky téhož soudu ze dne 12. 10. 2016, č. j. 3 Ads 258/2015 - 27, ze dne 26. 6. 2017, č. j. 7 As 289/2016 - 20). Není však již pravdivé tvrzení stěžovatelky, že krajský soud v dané věci provedl právě jenom výklad gramatický. V tomto ohledu je nutno odkázat zejména na body 30 a 31 rozsudku, ve kterých se soud zabýval tím, z jakého důvodu byla oznamovací povinnost do ZVZP zakotvena; tím, zda by neposkytnutí požadovaných údajů nevedlo k nemožnosti uplatnění regresního nároku

pokračování

stěžovatelky, a také tím, že samotné sdělení identifikačních údajů škůdce by stejně zpravidla nepostačovalo k úspěšnému uplatnění regresu. Krajský soud se tedy zabýval smyslem a účelem dané normy, resp. faktickými dopady jednotlivých výkladů. Ani podle názoru Nejvyššího správního soudu přitom teleologický výklad (jakož ani jiné způsoby výkladu) nejsou s to zpochybnit výše uvedený jazykový výklad § 55 odst. 2 ZVZP.

[16] Co se týče úmyslu historického zákonodárce, je nutno uvést, že daná norma byla obsažena již ve vládním návrhu ZVZP (viz § 47 tohoto návrhu přístupného na <https://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t009800a.htm>). Důvodová zpráva k danému návrhu se však jakkoli nevěnuje otázce obsahu oznamovací povinnosti. Nestanoví, že by úmyslem zákonodárce snad mělo být poskytnout i údaje týkající se osoby důvodně podezřelé ze způsobení poškození zdraví. Důvodová zpráva uvádí pouze to, že se přebírá „dosavadní úprava týkající se pokut a přírážek k pojistnému, rozhodování zdravotních pojišťoven a jejich práva na náhradu škody vůči třetím osobám v případech, kdy způsobily osobám účastným zdravotního pojištění újmu na zdraví a zdravotním pojišťovnám tak další výdaje na léčení těchto osob.“ Do předchozí právní úpravy (tj. zákona č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění) byla přitom oznamovací povinnost vložena zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, kterým došlo k zakotvení § 20a, podle kterého: *Pro účely náhrady škody jsou zdravotnická zařízení povinna oznámit příslušné zdravotní pojišťovně úrazy a jiná poškození zdraví osob, kterým poskytla zdravotní péči, pokud mají důvodné podezření, že úraz nebo jiné poškození zdraví bylo způsobeno jednáním právnické nebo fyzické osoby.* Důvodová zpráva opět nesvědčí výkladu stěžovatelky, neboť tato uvádí pouze následující: „Navrhuje se novelizace těch ustanovení zákona č. 550/1991 Sb., která by byla s předkládanou právní úpravou (zákonem o pojistném na veřejné zdravotní pojištění – poznámka soudu) v rozporu“. Citovaný § 20a zákona č. 550/1991 Sb. byl několikrát novelizován. Zákonem č. 161/1993 Sb. byla oznamovací povinnost vztažena i na orgány Policie ČR. Důvodová zpráva k danému zákonu pak stanoví pouze to, že se výslovně „zakotvuje právo zdravotních pojišťoven na náhradu škody, jestliže byly vynaloženy náklady na potřebnou zdravotní péči v důsledku zaviněného protiprávního jednání třetích osob a současně se ukládá oznamovací povinnost příslušným orgánům.“ Zákonem č. 59/1995 Sb. pak byla do zákona vložena měsíční lhůta ke splnění oznamovací povinnosti a oznamovací povinnost byla vztažena i na orgány hygienické služby, orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce a technickými zařízeními a orgány státní báňské správy. Z důvodové zprávy pak lze zjistit toliko, že se „doplňuje lhůta pro plnění oznamovací povinnosti“ a že, aby „zdravotní pojišťovny měly možnost uplatnit náhradu škody, doplňuje se ustanovení o další orgány, které mají oznamovací povinnost ve vztahu ke zdravotním pojišťovnám. Jde o orgány hygienické služby, orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce a technickými zařízeními a orgány státní báňské správy, které šetří případy, v nichž zaviněním třetích osob dochází k poškození zdraví pojištěnců.“ Z uvedeného tedy jakkoli neplyne, že by obsahem oznamovací povinnosti podle § 55 odst. 2 ZVZP měly být i informace o domnělém škůdci. Předchozí právní úprava i související důvodové zprávy takový závěr nepodporují.

[17] Oporu závěrům stěžovatelky pak neposkytuje ani výklad systematický. Ustanovení § 55 je zařazeno v části jedenácté ZVZP nazvané *ustanovení společná*. Samotná norma (§ 55) je nazvána *náhrada nákladů na hrazené služby vynaložených v důsledku protiprávního jednání vůči pojištěnci*. Systematické zařazení zkoumané normy tedy opět nesvědčí o tom, že obsahem oznamovací povinnosti by měly být i údaje o domnělém škůdci. Tak tomu

ostatně není ani co se týče dalších odstavců § 55 ZVZP. Je sice pravdou, že podle odstavce 7 daného ustanovení má zdravotní pojišťovna při stanovení výše náhrady nákladů, od jejíhož vymáhání upustí, přihlížet k *osobním a majetkovým poměrům osoby, která škodu způsobila*. Z toho však dle názoru kasačního soudu nelze dovozovat, že tyto poměry by měly být pro pojišťovnu zjistitelné již na základě oznamovací povinnosti podle § 55 odst. 2 ZVZP. Naopak, poukázat lze na odstavce 3 a 4 daného ustanovení, podle kterých mají orgány ochrany veřejného zdraví, orgány inspekce práce a orgány státní báňské správy na žádost poskytnout *zprávy o výsledcích epidemiologických a jiných šetření, resp. výsledky vyšetřování* příčin smrtelných, těžkých a hromadných pracovních úrazů a nemocí z povolání. Lze přitom zcela jistě shledat zásadních obsahových odlišností mezi tím, zda mají být poskytnuty informace o výsledcích vyšetřování, či pouze informace o úrazech a poškozeních zdraví. I uvedené svědčí proti výkladu stěžovatelky.

[18] Ve shodě s krajským soudem je pak nutno dodat, že nesdělení identifikačních údajů domnělého škůdce nevede k znemožnění uplatnění regresního nároku stěžovatelkou. Stěžovatelka má jak v trestním řízení, tak v přestupkovém řízení postavení poškozené osoby (účastníka přestupkového řízení, resp. strany trestního řízení), kteréžto jí zaručuje rozsáhlá práva. Mezi tyto patří vedle práva nahlížet do spisu i právo být bez nutnosti vlastního aktivního postupu vyrozuměn o některých zásadních skutečnostech ze strany orgánů činných v trestním řízení [viz např. § 176 odst. 1 či § 196 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)], resp. orgánů projednávajících přestupek (viz např. § 70 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich). Stěžovatelka v postavení poškozené tak má právo být informována mj. právě i osobě, která důvodně způsobila úraz či jiné poškození zdraví. Není tedy pravdou, že by stěžovatelka za účelem zjištění identifikace škůdce byla vždy povinna sama nahlédnout do související spisové dokumentace. Přehlédnout dále nelze, že dle vyjádření žalované jsou zdravotním pojišťovnám podle § 55 odst. 2 ZVZP poskytovány informace o události (kdy, kde, identifikace události, identifikace poškozeného), o policejním orgánu, který věc šetří, a spisové značce věci. Tyto informace ve svém souhrnu plně postačují k tomu, aby stěžovatelka (nebude-li prozatím uvědomena o probíhajícím řízení jinak) jednoduchým úkonem uplatnila svá práva poškozené osoby, tj. mimo jiné i právo seznámit se za splnění zákonných podmínek s osobou domnělého škůdce (v nynější věci tak stěžovatelka ostatně učinila prostým přípisem zaslaným Městskému úřadu Černošice, na který tento úřad reagoval sdělením, ve kterém stěžovatelce sdělil, jak byla věc ukončena a jaká osoba byla domnělým přestupcem). Se stěžovatelkou tedy nelze souhlasit ani v tom, že by ji výklad žalované nutil postupovat nadměru neekonomicky, složitě a nehospodárně. Přístup žalované, jak již uvedl krajský soud, pak nezpůsobuje ani promlčení regresního nároku stěžovatelky, neboť podle § 619 a § 620 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, začne promlčecí lhůta běžet až ode dne, kdy oprávněná osoba získala povědomost o škodě a osobě povinné k její náhradě, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla. Zmínit dále lze, že pokud by pod oznamovací povinnost dle § 55 odst. 2 ZVZP spadaly i identifikační údaje o domnělém škůdci, mohlo by to vést k tomu, že stěžovatelce by byly informace dle § 55 odst. 2 ZVZP poskytovány mnohem později, než kdyby tomu tak nebylo. O tom, jaká osoba je důvodně podezřelá ze způsobení úrazu nebo jiného poškození zdraví, se totiž orgány policie (přestupkové orgány) mohou dozvědět až se značným odstupem od doby, kdy zjistí, že k tomuto úrazu nebo jinému poškození

pokračování

zdraví došlo. Oznamovací povinnost se přitom má plnit do 1 měsíce ode dne, kdy se ten, kdo skutečnost oznamuje, o ní dozvěděl.

[19] Ve shodě s krajským soudem je pak nutno zmínit i to, že samotné zahrnutí identifikačních údajů domnělého škůdce do informací sdělovaných stěžovatelce dle § 55 odst. 2 ZVZP by ve většině případů nepostačovalo k tomu, aby stěžovatelka byla s to nárok účinně uplatnit bez činění dalších navazujících kroků. V případě adhezního řízení musí stěžovatelka vyčíslit svůj nárok, tento doložit a uplatnit u příslušného orgánu ve stanovených lhůtách. V řízení civilním pak musí být prokázána výše škody, zavinění, škůdce, kauzální nexus atp. K tomu jistě nepostačí, byla-li by stěžovatelka žalovanou informována i o osobě domnělého škůdce. Nejvyšší správní soud dodává, že vědomost o domnělé osobě škůdce ve většině případů nepostačí ani k tomu, aby zdravotní pojišťovna adekvátně rozhodla o odložení věci. Identifikační údaje o domnělé osobě škůdce totiž nemohou povětšinou osvědčit, že vymáhání náhrady nákladů bude spojeno se zvláštními nebo nepoměrnými obtížemi, či že je pravděpodobné, že náklady vymáhání převýší jeho výtěžek (viz § 55 odst. 6 ZVZP). Tvrdí-li přitom stěžovatelka, že byla-li by žalovanou informována o osobě domnělého škůdce, mohla by ihned po obdržení této informace této osobě zaslat výzvu k úhradě nákladů na hrazené služby, nelze přehlédnout, že uvedeným postupem by mohlo dojít ke zmaření postupu orgánů činných v trestním řízení (některé prověřovací úkony by mohly být zmařeny, byla-li by prověřovaná osoba informována o tom, že je důvodně podezřelá ze způsobení konkrétního úrazu nebo jiného poškození zdraví). Není nadto vyloučeno, že následným šetřením by bylo zjištěno, že původně označená osoba ve skutečnosti není zodpovědná za způsobený úraz či poškození zdraví (a že stěžovatelka tedy vůči ní nemá právo na regres).

[20] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že přisvědčil krajskému soudu v tom, že žalovaná postupovala v souladu se zákonem, odmítla-li stěžovatelce v rámci plnění své informační povinnosti podle § 55 odst. 2 ZVZP poskytnout identifikační údaje ohledně osoby důvodně podezřelé ze způsobení poškození zdraví pojištěnky stěžovatelky. Taková povinnost (oprávnění) totiž z daného ustanovení ZVZP neplyne. Jak přitom správně uvedl krajský soud, státní orgány mohou činit pouze to, co jim zákon jako oprávnění stanoví (čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Nestanoví-li § 55 odst. 2 ZVZP oprávnění poskytnout i údaje o osobě důvodně podezřelé ze způsobení úrazu nebo jiného poškození zdraví, tyto údaje poskytnuty být nemohou. Přehlédnout přitom nelze, že se jedná o údaje umožňující ztotožnit konkrétní osobu a údaje tuto osobu označující za důvodně podezřelou ze způsobení úrazu nebo jiného poškození zdraví. Ohledně takových údajů je namíste vysoká míra obezřetnosti (odkaz stěžovatelky na mlčenlivost jejích zaměstnanců podle ZVZP je v tomto ohledu do jisté míry nepřipadně zjednodušující – rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2005, č. j. 2 Afs 65/2004 - 47).

[21] Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li stěžovatelčinu žalobu. Na tom nemohou nic změnit ani podpůrná tvrzení stěžovatelky v kasační stížnosti, např. stěžovatelkou připomínaná nauka o ekonomické analýze práva a podobné námitky. Důvodem ke zrušení rozsudku není ani skutečnost, že krajský soud přehlédl, že podle § 55 odst. 2 ZVZP se sdělují pouze informace týkající se důvodného podezření (v rozsudku uvedl, že žalovaná v době, kdy oznamovací povinnost plnila, nemohla stěžovatelku informovat o osobě, která

se přestupku dopustila, neboť tato byla v dané době pouze osobou podezřelou). Na uvedeném argumentu krajský soud svůj rozsudek nevystavěl. Ke zrušení rozsudku pak nemůže vést ani stěžovatelkou zpochybňovaný postup krajského soudu ohledně pokynu policejního prezidenta č. 125/2004. Tento pokyn totiž není důkazem (se kterým by se soud měl v rozsudku explicitně vypořádat). Jedná se o podklad, na základě kterého žalovaná v nynější věci postupovala. Jde tedy o součást správního spisu. Obsahem správního spisu se přitom podle ustálené judikatury nedokazuje (srov. např. rozsudek rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 18. 12. 2018, č. j. 4 As 113/2018 - 39, rozsudek zdejšího soudu ze dne 27. 9. 2006, č. j 7 Afs 39/2005 - 53, či nález Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 4141/18, bod 25, usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 643/15, bod 14, ze dne 8. 9. 2020 sp. zn. IV. ÚS 2090/20, bod 21, či ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3346/20, bod 33).

[22] Nejvyšší správní soud nad rámec věci dodává, že vnímá důvody, které stěžovatelku vedly k podání kasační stížnosti, jakož i následky spojené s jejím zamítnutím pro stěžovatelku. Za současného znění právní úpravy však soud nemohl postupovat jinak. Z aktuálně platného a účinného § 55 odst. 2 ZVZP nelze dovodit povinnost žalované poskytovat stěžovateli údaje týkající se domnělého škůdce. Cestou by byla případně změna této právní úpravy. K té je však povolán pouze zákonodárce. V této souvislosti ostatně viz i stěžovatelkou odkazovanou odbornou literaturu, podle které by bylo vhodné, aby zákon definoval množinu údajů povinně oznamovaných podle § 55 odst. 2 ZVZP (KOŠČÍK, M., BLATNÝ, J., KRÁL, J., KŘEPELKA, F. a STRÁNSKÝ, J., *Zákon o veřejném zdravotním pojištění: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 600 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-809-6.).

[23] Na základě výše uvedeného tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že je namíste kasační stížnost zamítnout (§ 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine*). Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[24] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, které by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. června 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu